

Discussion ved Landhusholdningselskabets Møder.

Mødet den 16de Marts 1864.

Statsraad Tesdorpf indlede Spørgsmaalet: Om Affætningen af vore Produkter med følgende Foredrag:

Naar vi, mine Herrer, iasten ere blevene opfordrede til i Forening at overveie, ved hvilke Midler og ad hvilke Veie vi bedst fremme Affætningen af Danmarks landoekonomiske Produkter, maae vi erkjende, at dette Spørgsmaal, hvilket til alle Tider og under alle Forhold vil have Krav paa vor meest levende Opmærksomhed, i allerhøieste Grad lægger Beslag paa vor Interesse paa en Tid, hvor de meest alvorlige Krav rettes til Landets Statteevne, og hvor Landets Existents for endeel er afhængig af, hvorlænge dets Hjælpekilder ville kunne bære Kampens Byrder.

Unægtelig havde jeg kunnet ønske, at solidere Kræfter end dem, jeg raader over, havde overtaget Indledning af et Spørgsmaal, hvilket i og for sig er et merkantilt, der burde behandles af Kjøbmanden og ikke af Landmanden; hvortil der imidlertid kan siges, at de Grændser, hvilke vare trukne for Landmandens Virksomhed i gamle Dage, ikke gjælde mere nu. Ogsaa hans Blik maa gaae ud over hans Markers snevre Skjæl, ogsaa han maa betragte det som en Opgave, at drøfte de nærbeflægtede Fags Udviklinger og Svingninger.

Drøfte vi, mine Herrer, Affætningen af vore Produkter, vil det ikke kunne undgaaes, at vi samtidig komme noget

ind paa Landets Produktivitet i Almindelighed, at vi gennemløbe adskillige Tal i vore statistiske Tabelværker, ligesom De, mine Herrer, i det Hele taget, ville tillade mig at inddrage i vore Betragtninger Momenter, hvilke ikke direkte høre til Spørgsmaalet.

De Produkter, som den danske Landmand faldbyder paa Verdensmarkedet, bestaae hovedsageligen i:

Kornvarer og Kaps,
Hornkvæg, Heste og Sviin,
Smør, Uld, Huder og Skind,
og indirekte — Oliefager.

Med disse Produkter skulle vi betale vore i Forhold til vort Lands Folkemængde, kolossale Importer:

af Manufakturvarer, baade Silke, Uld og Bomuld,
af Jern og Jernvarer,
af Kaffe, Sukker og Tobak,
af Tømmer og Steenkul etc. etc. etc.,

og vi ere desværre tvungne til at betale disse for endeel meget dyrt; for Kaffe og Sukker alene betale vi for et Aars Import efter de nuværende Priser omtrent 6 Mill. Rd. mere, end vi kunde have kjøbt det samme Qvantum for i Aaringer, hvilke vi tidligere henregne til de normale, som 1856, 57 og 58.

Spørge vi dernæst, i hvilket Forhold har Exporten af vore Hovedartikler til- eller aftaget, tør vi paa ingen Maade paastaae, at Studiet af vore statistiske Tabeller udviser Resultater, som vidne om, at vore stærke Udtællinger contra-balanceres af ligesaa betydelig forsøgte Indtægter.

Monarchiets Gjennemsnits-Overskud pr. Aar af Sæbevarer, Kaps iberegnet, for Aarene 1852—57, efter Fradrag af Importen, udgjorde 3,457,765 Tdr.

For Tidsperioden fra 1859 til 1862, begge inclusive, udgjorde Netto-Overskudet pr. Aar 3,124,548 Tdr.

mindre 333,217 Tdr.

Kongerigets Gjennemsnits-Overskud i Aarene 1854 til 1857 inclusive var 2,700,000 Tdr.

For Aarene 1859 til 1862 derimod er det ikke muligt med Bestemthed at kunne sige, hvormange Tønder Kongeriget har exporteret; dog stiller Beregningen sig for mig saaledes, at Formindstfelsen i Exporten væsentligt falder paa Hertugdømmerne.

Af Hornqvæg, Heste og Sviin exporterede Monarchiet i Aarene 1855, 56, 57 i Gjennemsnit, af Stude 48,575 Stk.
af Sviin 42,178 Stk.

I Aarene 1860, 61, 62 i Gjennemsnit, af Stude 49,008 Stk.
af Sviin 54,822 Stk.

Hestene varierebe i alle Aargangene imellem 11 og 14,000 Stykker.

Her at angive Kongerigets Andeel i Exporten særlig er umuligt, idet størstedelen af Kreaturerne gaae over Land og derved ingen Control underkastet.

Vi komme til Smør.

Monarchiets Gjennemsnits-Export i Aarene 1850 til 56 inclusive, var 73,750 Tdr.

Monarchiets Gjennemsnits-Export i Aarene 1860 til 62 inclusive, var 90,423 Tdr.

Heraf har Kongeriget exporteret direkte til
Udlandet, i 1860 15,334 Tdr.
i 1861 20,846 Tdr.
i 1862 26,045 Tdr.

Udens Export er temmelig eens og beløber sig til 3—4 Mill. Pbd. om Aaret.

Exporten af Huder og Skind er gaaet ned fra imellem 5—6 til 3—4 Millioner Pbd., muligens paa Grund af større indenlandsk Forarbejdning.

Exporten af Oliefager holder sig temmelig stationair paa ca. 20 Mill. Pbd.

Efter saaledes i Korthed at have gennemgaaet Landets Produktion vende vi os til Markederne for vore Produkter.

Vi ere jo med Hensyn til disse i Almindelighed heldig stillede. For vore 3 Hovedprodukter, Korn, Kreaturer (med Undtagelse af Hestene) og Smør, er England vor Hovedconsument.

Monarchiets Kornexport i de sidste 5 Aar fra 1858 til 1862 incl. fordeles sig omtrent paa følgende Maade:

Af Monarchiets Export er gaaet:

til England og Skotland	52½ pCt.
til Hamborg og Altona	15½ "
til Norge	13½ "
til Holland	5 "

Tilsammen 86½ pCt.

Resten fordeles sig imellem Sverrig, Belgien, Hannover, Frankrig, Portugal og de danske Vilande.

Indtil 1846, i hvilket Aar de engelske Kornlove faldt, manglede Danmark et fast Fundament for Affætningen af sine Kornvarer. Vi vare afhængige af Englands Høst; var denne riig og paa Grund deraf Kornpriserne lave, saa var Korntolden høi, og det engelske Marked saa godt som lukket for os. Med Kornlovenes Ophævelse faldt Skranken for os. I en Forsamling af Landmænd i Maribo Amts landoekonomiske Selskab tillod jeg mig, i Anledning af hine Loves Ophævelse i 1846, at spaae, at Gjennemsnitsprisen i de næste 20 Aar ikke vilde stille sig for Hvede under 7 Rd. pr. Td., for Byg ikke under 4 Rd. pr. Td. Vore Kornhandlere og Landmænd modtog den Gang min Spaadom med stærke Tegns paa Tvivl.

Imidlertid har Gjennemsnits Capitelstaxten for Hollands-
Falksters Stift fra 1847 indtil 1864 stillet sig

for Hvede paa 7 Rd. 89¼ ø.

for Byg paa 4 Rd. 55¼ ø.

Vel har Englands permanente Aabning staaet os stærke Concurrerter i det fjerne Amerika og Rusland; men Englands Consumtionsevne har hidtil viist at kunne tage imod Verdens Kornoversflud i en for os ufattelig Grad. Det har i enkelte

Nar importeret indtil $16\frac{1}{2}$ Millioner Quarter Sæd, uden at store Kornforraad ere blevne tilveiebragte.

Hvorledes ville Forholdene stille sig for Fremtiden?

En Priis af 41 til 43 skill. pr. Quarter for Hvede vil give os ved Gjennemsnitsfragter og Assurance en Priis af 7 Rd. pr. Td.; en Priis af 25—26 skill. for Byg, vil give os rundelig 4 Rd. pr. Td.

Om vi end ikke ville betragte disse Priser som heldige, vil Landmanden under almindelige Forhold, naar de forenes med en Gjennemsnitshøst og et godt Kreaturhold, ikke bukke under ved dem, imedens de i England afgjort ville have en Tilbagegang af Hvede- og Bygproduktionen tilfølg.

Naar vi nu have seet, at Kornexporten hos os i det Hele taget ei kan siges at være i Stigen, er Kornets Qvalitet undergaaet en meget betydelig og meget glædelig Forandring; thi dets Værdi har i Forhold til det, som de med os concurrerende Nabo-stater falbyde, saa godt som Nar for Nar stillet sig gunstigere.

Den Forstjæl, som i tidligere Nar gjordes imellem den fra Kongeriget og den fra Holsteen og Hamborg exporterede Hvede, er saa godt som falden bort, imedens Forstjellen i Værdien med Mecklenborgs og Danziger Hvede er betydelig formindsket. Den endnu bestaaende Forstjæl i disse Landes Produkter sammenlignet med vore ligger i Forbundsforholdene, hvilke vi ikke ere Herrer over.

Vort Bygs gode Renommée er ligeledes i stadigt Stigen. I denne Artikel er vore Concurrenters Tal mindre stort, medens vi tør nære det Haab, at en betydelig Nedsættelse af den høie engelske Maltskat, hvilken sikkerlig staaer i temmelig nær Udsigt, ligeledes vil komme vore Bygproducenter tilgode.

Med Hensyn til Kornomsætningen i Almindelighed kan neppe synderlig Forandring indtræde. Landmanden vil ikke kunne undvære Kjøbmanden i Hjemmet og denne ikke Comissionairen paa Consumstedet, hvor naturlige end Bestræbelserne ere, at Producenterne og Consumenterne nærme sig

hinanden. Landmanden i Danmark vil til alle Tider maatte kunne gjøre Regning paa, at de samlede Udgifter, hvilke falde paa hans Sæd, inden de sælges i England, vilde udgjøre 16 til 20 pCt.

Kongeriget's Gjennemsnitsudførsel af Raps i de sidste 4 Aar har udgjort 46,730 Tdr. Jeg skulde formene, at vi snarere vilde kunne imødefee en Forøgelse af denne Exportartikel. I denne er som bekjendt Hertugdømmerne os særdeles overlegen. Deres samlede Gjennemsnitsexport i de sidste 4 Aar udgjorde 147,300 Tdr., affeet fra det bethdelige Quantum Olie de afgive.

Bore Kreaturers Affætning er bekjendt. Studen sendes i en mere eller mindre god Stand fra Jylland til Marsten og gaaer derfra i Forening med de i Marsten opdrættede Stude omtrent halv via Tønning til England, halv til Hamborg-Altona. Den store Masse af Stude forlader Jylland og naaer i selve Jylland en Gjennemsnitspris af ca. 85 til 90 Rd.

Det vilde jo lede os for vidt, nogenlunde grundigen at drøfte det Spørgsmaal, paa hvilken Maade Studens Opdræt kunde forlade sit nuværende stationaire Standpunkt; vi troe at turde udtale den Dverbeviisning, at her er meget at gjøre. Studens hurtigere og stærkere Udvikling i Jylland vil en Gang finde sin væsentligste Støtte i en forbedret Afbenyttelse af Jorderne, og dernæst i de under Arbeide værende lettede Kommunikationsmidler.

Danmark har i England et saa nært og saa fortræffeligt Marked for ferskt Kjøb, at det vilde være et sørgeligt Tegn paa Mangel af Energi, naar vi ikke Tid efter anden kunne lære at gjøre Studen mere indbringende for os. Vi nære det Haab, at Jernbanens Aabning vil ligefrem give Studeopdrættet et nyt Opving. Her skal gaaes frem med Varsomhed, dette indrømme vi villigen, men det nuværende stationaire Standpunkt er uboldbart. Gid at denne vigtige Deel af Danmarks Huusdyravl maatte finde kraftige Bærere i de Egne, hvor Studen kan siges at have hjemme.

Den danske Hest, hvis gode Renommée tilskyndende bestaaer usvækket, finder Affætning paa det europæiske Continent i en viid Udstrækning til snarere stigende end dalende Priser, og betales i Virkeligheden høit.

Svineexporten havde i 1860 for Monarchiets Vedkommende naaet det betydelige Antal af 68,169 Stk. Siden den Tid er Exporten dalet til 47,523 Stk., hvilket vi ikke formaae at forklare os. Hamborg har hidtil saa godt som taget imod dette hele Quantum i sine bekjendte Bacon-Slagterier, men har især i det sidste Aar ikkun betalt meget lidet tilfredsstillende Priser, nærmest paa Grund af de amerikanske Forhold. Kongeriget maa jo i det mindste foreløbig ansees som afflaaret fra det hamborgske Marked, og Landmanden maa derfor haabe, at Slagterier oprettes i Kjøbenhavn, hvorved i Landet selv vil findes en fordeelagtig Affætning af dette saa vigtige Huusdyr.

Det er mig kjært at kunne udtale, at dette Haab med Bestemthed kan forventes-at ville gaae i Dpfylbelse, idet Statsraad, Grosserer Hansen er isærd med at oprette et saakaldet engelsk Svineslagteri i Forening med sin Meel- og Riismølle. Vi ville jo for Bacon altid kunne vente i England en høiere Priis end for i Tønder nedlagt Flekk, efter som Concurrencen med Hensyn til Bacon er begrændset, hvorimod Tøndeflesket kan importeres fra hele Verden.

Vi gaae dernæst over til Smørret, den fortiden for Landmanden interessanteste Artikel af alle Produkter, især fordi dens Værdi stiller sig særdeles gunstig i Forhold til alle vore øvrige Frembringelser.

Monarchiets Export var i 1862 gaaet op til næsten 100,000 Tbr., og kunde vi i dette Dieblik tilveiebringe Dplysninger om Exporten af 1863, vilde dette Aar sikkert eftervise en ny og ikke uvæsentlig Tilvæxt til Smørproductionen.

De statistiske Tabeller vise for Kongeriget en direkte Export til Udlandet af.

15,334 Tdr. i 1860
 20,846 " i 1861
 og 26,045 " i 1862.

For dette sidste Aar har jeg af Generaltolddirektoratet modtaget den Underretning, at Kongerigets Export igjennem Hertugdømmerne har udgjort 4,289 Tdr., altsaa tilsammen i 1862 30,334 Tdr. Hvor glædelig nu end denne Fremgang maa ansees for at være, tør vi alligevel sige, at Landets Besætning af Malkekøer ikke tilnærmelsesviis præstere, hvad den under meget beskedne Fordringer kunde og burde. Efter Optællingen af 1861 udgjorde Køernes Antal i Kongeriget 756,000 Stk.

Efter de Erfaringer, vi især under Consumptionens Bestaaen gjorde her i Landet, udgjør Gjennemsnits-Consumen pr. Individ 25 Pd. Smør om Aaret. Kongerigets Indbyggerantal — 1,600,000 — consumerer herefter 40,000,000 Pd. Smør om Aaret, som tillagt Exporten med 6,794,816 Pd., udgjør 46,794,816 Pd., hvilke fordeelt over 756,000 Køer giver os et Gjennemsnitsudbytte af 62 Pd. pr. Stk. Her er jo en overordentlig udstrakt Markt for Fremgang. Det er især igjennem et forbedret Kreaturhold, at Kongeriget skal søge at tilvejebringe en gunstig Balance imellem Import og Export. Der er paa et andet meget folkeligt Sted, igjennem Almanaken, gjort opmærksom paa den paafaldende Forstjæl i Værdien af denne Artikel; imedens Gjennemsnitsprisen for bedste Herregaardssmør for Aaret udgjør 41 f , var Gjennemsnitsprisen for almindeligt Bøndersmør ikkun 25½ f , vel at mærke i Kjøbenhavn. Afseet fra det Tab, der er forbundet med denne Forstjæl i Værdien, er det afgjort den lave Værdi, der især virker hemmende paa Produktionen, idet Opmuntringen mangler for den mindre Jordbruger til at stænke denne Deel af sin Bedrift den fornødne Opmærksomhed. Vel ligger det i Forholdene, at Eieren af det mindre Antal Køer ikke vil kunne producere saa fint Smør, som Eieren af det større Antal, men nidkjær Opmærksomhed vil snart kunne raade Bod paa Manglerne, og Intet vil være til Hinder for, at den mindre Jordbruger til alle

Tider vil kunne tilfredsstille Consumenternes Behov her hjemme paa den meest tilfredsstillende Maade; thi kan han end ikke levere udmærket holdbart Smør, kan han dog til alle Tider levere meget velsmagende, frist Smør.

De af os i Aften meddeelte Tal vidne i det Hele taget om, at et meget glædeligt Fremskridt med Hensyn til Meieri-Produkter finder Sted i Kongeriget; ikke desto mindre kan det samlede Resultat af Køernes Udbytte i Almindelighed langt fra endnu kaldes tilfredsstillende; tvertimod foreligger den allerstærkste Opfordring til ved at anvende energiske Bestræbelser i de forskjelligste Retninger at lade dette, om vi saa maae kalde det, nyttigste iblandt alle Huusdyr vederfares sin Ret; dette vil ikkun skee, naar Køens bedre Forpleining gaaer Haand i Haand med en omhyggeligere Behandling af Køens Produkt.

De landoekonomiske Foreninger og den landoekonomiske Literatur bør derfor udvikle en utrættelig, opmuntrende og veiledende Virksomhed; thi man er sjelden saa heldigt stillet at kunne paavise, at saa store Resourcer som de, Qvægholdet frembyder for Danmark, ere saa ufuldstændigen afbenyttede.

Ved dernæst at gaae over til de andre af os nævnte Produkter: Uld, Skind, Huber og Oliefager, hvilke danne Udsørgelsesgenstande for Monarchiet, ligger det nær at udtale det Ønske, at det, som vi ikke have Brug for herhjemme, ikke som Raamaterial, men i en forædlet Form, forlade Landet.

Vore Importer af uldne Varer beløber sig efter det statistiske Tabelværk til en Værdi af 6—7 Mill. Rd.; burde disse Penge ikke for en Deel forblive i Landet? Raamaterialet have vi og Arbeidskraften mangle vi ikke heller.

Vore 20 Mill. Rd. Oliefager vilde vore 50,000 Stube med god Nytte kunne have fortæret, inden de forlode vore Grændser, thi de 14 Rd. pr. Stykke, de havde consumeret, vilde letteligen indvindes ved Salget.

Men jeg maa bede undskyldte, at jeg saa længe har lagt Beslag paa de Herrers Opmærksomhed. Vi have jo kun paavist, hvad den Private efter vor Overbeviisning burde gjøre

for at forøge og forbedre de danske Produkter; skulde jeg omtale Statsstyrelsens Forhold til dette vigtige Anliggende, kan jeg udtale den Overbeviisning, at den solideste Maade, hvorpaa denne kan støtte Producenten, er igjennem forøgede, forbedrede, muligst billige Kommunikationsmidler baade i Landet selv og ved at bringe os i Forbindelse med fremmede Lande. Den Indflydelse, Jernbaner, forbedrede Søveie, forøgede Postforbindelser og Telegrapher have paa et Lands Produktion er uberegnelig. Vid vi snart igjen hovedsageligen maatte kunne henvende vore Tanker og vor Opmærksomhed paa slige fredelige Søsler i vort paa saa mange Maader rigt velsignede Land.

Kammerherre Wichfeld spørger, om der er sporet nogen gavnlig Indflydelse af de her i Landet anlagte Fælledsmeierier, og særlig om de have ansporet Bøndernes huuslige Virksomhed.

Statsraad Valentiner formener, at den herom indsamlede Erfaring skriver sig fra for seen en Dato, til at derpaa endnu tør bygges nogen Slutning. Først ifjor kom nogle Fælledsmeierier igang, og Aaret har med sine flette Priser været saa uheldigt for det Slags Foretagender, at det neppe kan kaldes normalt. I Almindelighed tør vi imidlertid nok antage, at Fælledsmeierier ville gjøre god Nytte. Jo større Maalestok vi arbejde efter, desto bedre Produkt kunne vi frembringe; ogsaa vil den Control, som de forskjellige Vedkommende ved denne Sammenarbeiden sættes istand til at holde med hverandres Frembringelser, vække en indbyrdes Rappelyst til Gavn for disse.

Da al Melken bør komme tilstede omtrent til samme Dagstid, og have faaet en nogenlunde eensartet forudgaaende Behandling, tør Fælledsmeierier neppe ventes at have nogen synderlig Fremtid for sig i tyndt og aabent befolkede Egne. Angaaende Driftsmaaden, Tiden til Melkens Henbringen, hvilket Slags Kar man bør benytte ved Transporten osv. vil der endnu være adskillige Anviisninger at indsamle ad Erfaringens Veie.

Den gavnlige Indflydelse paa Bøndernes huuslige Indretninger er man vist tilbøielig til at overvurdere. Sikker nok vil den lettede og sikrede Melkaaffætning bevirke, at man anvender mindre Melk til f. Ex. Fodring af Svinene; men saaer man end saa mere Smør, vil Flekket derefter blive ringere.

Profesfor Jørgensen gjør opmærksom paa, at man ikke af den i Foredraget anførte Gjennemsnitsforringelse af c. 300,000 Tdr. i Eksporten af Kornvarer for Aarene 1859—62 imod 1852—57 tør slutte, at Produktionsværdien skulde være aftagen heri Landet, idet man ved at betragte Mængden af de forskjellige udførte Sædarter vil see, at en glædelig Fremgang har fundet Sted med Hensyn til de værdifuldere Varer. Udførslen af Hvede er saaledes vorret anseelig, medens Byg har holdt sig paa det tidligere Standpunkt, og Rug er formindstet. En forøget Sædudførsel er ikke ønskelig; den vil let kunne lamme Jorden. For vort Agerbrugs Fremgang er det heldigt, at vi indskrænke Udførslen til den værdifulde Sæd, og opfodre den mindre værdifulde.

Statsraad Tesdorpf hævder, at Danmark med sin langt fra tætte Befolkning paa frugtbart Land let maa kunne holde den nuværende omtrent 3,000,000 Tdr. store Kornexport vedlige, ja endog forøge den, uden Svækkelse af Jorden, naar Opmærksomheden blot stadig rettes paa alle tilraade staaende Hjælpebidler til Jordbrugets Understøttelse, f. Ex. Draining, Kunstgjødning, velordnet Kreaturhold o. s. f.

Profesfor Jørgensen minder om de mange af vore Landstrækninger, der slet ikke kunne betegnes som „frugtbare“. I Jylland dyrkes der Hundreder af Kvadratmile, som aldrig bør udføre nogen Tønde Sæd; alt bør der gaae igjennem Kvæget.

Statsraad Valentiner synes ikke man kan sige, at Udførslen formindskes, naar der istedet for det mindre Kvantum Sæd er kommet en betydelig Tilvæxt for Smørrets Vedkommende, til hvis Frembringelse den anførte Mængde Sæd rigelig medgaaer.

Conferentsraad David. Det er meget vanskeligt, uden lang Erfaring at benytte det statistiske Materiale rigtigt, og da Kornudførslen i høiere Grad end det meste Andet kan paa-
virkes af uberegnelige Tilfældigheder, hvorover man ikke er Herre, navnlig Veirforholdene, bør man særlig herved kun lægge længere Aarrækker til Grund for sine Beregninger. Det kan derfor neppe billiges, at 1858 er oversprunget i det for Foredraget valgte Tidrum 1852—61, selv om det, hvorpaa Hr. Statsraad Tesdorpf gjorde opmærksom, var et daarligt Aar.

Lager man 1852—61 inklusiv, og sammenligner de to Halvdele af dette Aarti med hinanden, saa seer man unægtelig, at der er udført c. 300,000 Tdr. Sæd mindre aarlig i de sidste end i de første fem af Aarene, og ijær er Rug i denne Tid aftaget. Betragter man 1862 finder man, at kun halvt saa megen Hvede som sædvanlig er udført, men dette maa hidrøre fra særegne Uheld.

Smørudførslen er i den sidste Halvdeel af Decenniet steget med 10,000 Tdr. aarlig.

Flekk oversthyder c. 700,000 Pbd.

Svineudførslen er steget med 5000 Stkr. i det sidste Qvinquennium.

Stude og Køer have holdt sig uforandret ligesom Heste.

Kalve ere aftagne med c. 1000 Stkr.

Kjøb er tiltaget med c. 500,000 Pbd.

Raps er steget med 50,000 Tdr.

Oliefager aftaget fra 25 til 20 Millioner, og Kreatur-
been fra $6\frac{1}{2}$ til $4\frac{1}{2}$ Millioner Pbd., hvilket sidste dog vel er til Roes for vore Landmænd.

I det statistiske Bureau er der paabegyndt sammenlignende Arbejder for Forholdet imellem de senere og de længere tilbage-
liggende Aar med Hensyn til Størrelsen af den aarlig gjorte Ud-
sæd, og som enkelte herfra hentede Talstørrelser kan ansøres, at i 1838 udsaaedes her i Landet 42,000 Tdr. Hvede mod 110,000 Tdr. i Aaret 1861, hvoraf den største Forøgelse falder paa Verne. Heraf fremgaaer, at vor Evne til at ud-

føre Hvede maa være bethdelig tiltagen, især naar det er indres, at man tidligere saaede langt lettere end nu. Da man fra 1838 ikke, saaledes som fra 1861, foruden om Saaekornets Mængde tillige har Angivelser om Størrelsen af det dertil benyttede Areal, vil et aldeles nøiagtigt Resultat ikke kunne naaes i denne Henseende.

Medens det har viist sig, at man i de ufrugtbare Egne saaer Kornarterne tættere end i de frugtbare, finder det modsatte Forhold Sted ved Kartoffellægningen.

Det er især paa Rugens Beføstning, at Hvedeaavlen er bleven fremmet. — Trods al anvendt Umage har det besværrer ei været muligt, at faae nogen Oerfjigt over Størrelsen af det Land, som i de sidste 20 Aar er blevet nytopdyrket.

Statsraad Tesdorpf har, støttet til sin Erfaring som Landmand, maattet betragte 1858 som alt for fjernt fra et normalt Aar til at kunne medtages i Beregningen uden at vildlede.

Conferentsraad David troer ikke, man paa saadan Maade kan tilveiebringe sand Rigevægt; i alt Fald maa han betragte den Aarrække, hvortil Slutningerne ere støttede, som altfor kort. Hvad t. Ex. Smørreporten angaaer, da have andre Aar viist ganske andre Forhold, og de angivne Talstørrelser ere vistnok mindre end de sande.

Statsraad Tesdorpf beklager meget, ei hos General-tolddirektoratet at have kunnet faae de forønskede Oplysninger om Kongerigets og de forskjellige Landsdeles særlige Udsørsel, hvorom der imidlertid er givet Løfte for Aaret 1864.

Conferentsraad David bemærker, at for de Artifler, der gaae ad Søveien, kan Oplysningerne i denne Retning let tilveiebringes; for Landudsørslen, af Kreaturer t. Ex., vistnok langt vanskeligere.

Statsraad Tesdorpf mener ogsaa, at disse Opgivelser ville have meest Interesse for Kornets og Smørrets Bedkommende.

Gartner Wendt finder det saa usandsynligt, at der til Bægning i gode Forder skulde blive benyttet et større Antal

Kartoffelknolde end i magre, at han i de besangaaende her fremførte Angivelser maa finde en Bestyrkelse af den oftere udtalte Mening om vort statistiske Materiales Upaalidelighed.

Capitain, Stamhuusbesidder Fermiin ophæver herimod, at det i Bylland er en bekjendt Sag, at Bønderne lægge færre Kartofler, jo flettere Jorden er.

Profesor Jørgensen slutter sig hertil og tilføjer, at man i sin Tid i Frederiksborg Amt f. Ex. i frugtbart Land bredt det til at lægge 10 Tdr. Kartofler i 1 Td. Land, da man foretrak kun at bruge store Knolde.

Gartner Wendt betvivler i alt Fald, at der er taget tilbørligt Hensyn til kun at sammenligne Vægningerne af nogenlunde eens, store Kartofler med hverandre; er det mindre Knolde, som ere benyttede til den magre Jord, saa er det jo rimeligt nok, at Maalet rækker længere der; men ved at støtte sig dertil, faaer man et falskt Resultat.

Conferentsraad David modtager ganske vist ofte til det statistiske Bureau Indberetninger, der paa Grund af Misforstaaelse, Mangel paa Klarhed over hvad det egentlig kommer an paa at faae ophyst, o. l. hos Indsenderen, ere vildeblende; men for det øvede Die viser dette sig altid let, og man benytter dem ikke førend Feilen er søgt redresseret. Naar der imidlertid fra samtlige jydskke Amter erklæres det Samme om Forholdet ved Kartoffellævningen, saa er der ingen Grund til at betvivle Angivelsens Rigtighed.

Statsraad Valentiner henleder Opmærksomheden paa de jevnlige Klager, der lyde, over at det danske Smør kommer saa seent paa det engelske Marked, og synes der maatte kunne være Anledning til at bevirke en regelmæssig ugentlig Dampstibsforbindelse knyttet med England.

Profesor Jørgensen har fra det driftige Firma C. K. Hansen faaet en Liste over de Gange, der i forløbne Aar har gaaet Dampstib mellem Storbritannien og Kjøbenhavn, nemlig:

til Hull	26	Dampstibe
til London . . .	41	"
til Leith	18	"

Herefter forekomme Klagerne over Mangel paa Communica-tionsmidler at være ubegrundede og Feilen snarere at maatte søges hos Landmændene, der ikke benytte den givne Leilighed.

Conferentsraad David troer snarere Skylden er Kjøb-mændenes; vi mangle desværre dygtige og velhavende Provinds-handlende, der kunne gjøre store Indkjøb i rette Tid.

Statsraad Tesdorpf har selv erfaret, at Dampstibs-forbindelsen med England ingenlunde er rigelig, og ikke til faa megen Nytte som den kunde være, og som man skulde troe, efter at have hørt her, hvor ofte Skibene fare. Disse ere nemlig ingenlunde tilstrækkelig tilstede til de Tider, da de hovedsagelig skulde benyttes. Det er især Vintersmørret, som det kommer an paa for os at faae en velordnet Udførsel af.

Uagtet Kjøbenhavn's Havn er ligesaa tilgjængelig, ligesaa tidlig aaben som Hamborg's, er den, hvad Forbindelsernes Regelmæssighed angaaer, langt uheldigere stillet, idet hidtil kun eet Skib, Gnome nemlig, har gjort bestemte Farter, der tilmed have været afbrudte ved Uheld. Regjeringen kan neppe inblade sig paa at ordne saadant; men vedbliver vor Produktion at stige, vil en ugentlig Dampstibsforbindelse nok lade sig til-veiebringe ad Aare; — om med London, Leith eller Hull er temmelig ligegyldigt, paa Grund af de engelske Jernbaners Hastighed og Villighed.

Professor Jørgensen beklager, at der i Tillægget og Fædningen af Stude slet ingen Fremgang spores. Her kunde maastee Regjeringen nok gjøre lidt. Tidligere, da et Regjerings-dampstib afgik fra Aggerkanalen, var Tilstanden i de Egne bedre i saa Henseende.

Capitain Vermiin antager ikke, at den indenlandske Stude-fædning vil faae noget ret Opsving, med mindre de engelske Kjøbmænd eller andre Mellemhandlere ere at formaae til at indkjøbe Kvæget hos Bønderne i deres Gaarde. I Holste-broegnen bragte det i sin Tid Tab for Tillæggerne selv at maatte forhandle Studene i England.

Statsraad Lesdorpf venter, at Jernbanen vil have Studesedningen mægtigt. Nu taber det fuldtsejede Kreatur sig overordentlig i Hulb paa den lange Vandring til Udstigningsstedet, saa at det vil blive fordeelagtigt, i Fremtiden at lade Studene kjøre ad Banen over Husum til Tønning, hvilken Transport ikke vil overstige 4 til 5 Rdl. pr. Hoved.

Capitain Fermiin troer, at Jernbanen paa denne Maade kun vil blive benyttet af de nord for „Fjorden“ liggende Distrikter.

Profesor Jørgensen gjør opmærksom paa, at Ulemperne ved Fluktuationen i Priserne paa det engelske Kvægmarked vil blive af mindre Betydning, naar man stadig — ja hver Torvedag — fører Varer derover. I Marsten har man nu lært at bære sig saaledes ad.

Overrigskommissair Aagesen bemærker, at det vilde være ønskeligt at komme til Klarhed om, hvormeget Dyrene paa Transporten tabe i Hulb.

Statsraad Lesdorpf meddeler, at Dyrlæge N. Fenger ifjor har gjort endeel Jagttagelser herover, og saaledes i Husum maalt og veiet Stude, som han tidligere havde mærket sig oppe i Thyland, inden de bleve drevne fra Fedningsstedet, og de vare undervejs afmagrede i en Grad, der næsten gjorde dem ukjendelige. — Sommeren er den Tid, paa hvilken vi med størst Fordeel kunne føre vort Fedevæg til England, og i jo bedre Stand det kommer paa Markedet der, desto høiere Priser opnaaes selvfølgelig. Engelske Shorthorns bestaetes sidste Sommer gjennemsnitlig dobbelt saa høit som de danske Stude.
